

Kamila Kargulewicz, Iwona Poźniak

Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne KALEJDOSKOP DZIAŁAŃ PROJEKTOWYCH

W roku szkolnym 2021/2022 137 szkół z terenu całego województwa pomorskiego wzięło udział w działaniach prowadzonych pod wspólną nazwą *Pomorskie Żagle Wiedzy*. Celem tych działań jest kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów poprzez edukację morską i żeglarską. *Pomorskie Żagle Wiedzy*: to **21 finansowanych ze środków europejskich projektów, w realizację których włączone są 43 pomorskie samorządy gminne**. Poza projektami gminnymi, Samorząd Województwa Pomorskiego w partnerstwie z Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku realizuje projekt koordynacyjny, w ramach którego prowadzone są działania wspierające z poziomu regionu uczniów i nauczycieli zaangażowanych w *Pomorskie Żagle Wiedzy*.

Doskonalenie nauczycieli

Ważnym komponentem wszystkich projektów realizowanych w ramach *Pomorskich Żagli Wiedzy* jest doskonalenie nauczycieli. To właśnie nauczyciele mogli uczestniczyć w licznych szkoleniach dotyczących m.in. wykorzystania narzędzi TIK w procesie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, praktycznego zastosowania w pracy na lekcji metody projektu edukacyjnego, a także możliwości włączania edukacji morskiej w podstawy programowe różnych przedmiotów szkolnych. W ramach tych szkoleń nauczyciele dowiedzieli się, jak kształtować kompetencje naukowo-techniczne uczniów poprzez edukację morską i żeglarską, poznali podstawowe pojęcia związane z nawigacją na mapach morskich, zwiększali swoje kompetencje w zakresie praktycznych umiejętności żeglarza jachtowego oraz instruktora żeglarstwa.

Na szczególną uwagę zasługują praktyczne zajęcia żeglarskie zorganizowane przez Narodowe Centrum Żeglarstwa AWFIS w Gdańsku finansowane ze środków unijnych w ramach projektu koordynacyjnego *Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne*. Podczas tych szkoleń nauczyciele doskonalą sztukę żeglowania i swoje umiejętności instruktorskie, jeśli uprawnienia żeglarskie już wcześniej posiadali. Podczas zajęć uczestnicy mają okazję do dzielenia się swoim doświadczeniem żeglarskim z uczniami. Pierwsze szkolenie w ramach projektu odbyło się 25-27 października 2021 r. i skierowane było do nauczycieli posiadających uprawnienia instruktora żeglarstwa. Bardzo atrakcyjną

formą doskonalenia zawodowego pomorskich nauczycieli były też szkolenia przygotowujące do uzyskania uprawnień żeglarza i sternika motorowodnego. Odbyły się one w terminach: 4-9 kwietnia br., 9-14 maja br., 8-13 sierpnia br., 12-17 września br. Kolejne zaplanowano na 3-8 października br. Szkolenia przygotowujące do zdobycia uprawnień instruktora żeglarstwa (tu wymagane było posiadanie patentu żeglarza jachtowego lub wyższy stopień żeglarski) przeprowadzono w terminach 25-30 kwietnia br. i 6-11 czerwca br. Każdy z uczestników zajęć otrzymał pakiet materiałów dydaktycznych, a po zakończeniu szkolenia – zaświadczenie potwierdzające udział. Nauczyciele, którzy ukończyli szkolenia mogą indywidualnie zgłosić się na egzamin wymagany do otrzymania uprawnień instruktora sportu w dyscyplinie żeglarstwo lub uprawnień żeglarza.

Liczna grupa nauczycieli uczestniczyła w zajęciach sieci współpracy i samokształcenia, koordynowanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku (3 sieci) i Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku (2 sieci). Podczas spotkań sieci szkolni animatorzy edukacji morskiej zapoznali się z celami i założeniami projektu, doskonalili umiejętność pracy metodą projektu edukacyjnego, poznali możliwości tworzenia blogów uczniowskich na różnych platformach internetowych, które mogą być wykorzystane przez uczniów do dokumentowania zajęć projektowych i zgłoszenia ich do Konkursu projektów uczniowskich w ramach projektu *Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne*.

Foto: Piotr Ostrowski

Praktyczne zajęcia żeglarskie

W wielu szkołach odbyły się już praktyczne zajęcia żeglarskie na wodzie. Na przykład w **Zespole Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej** uczniowie uczestniczący w projekcie trenowali na jachtach jednoosobowych i wieloosobowych w Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu na Złotej Górze. Zajęcia odbyły się na jeziorze Brodno Wielkie. W **Szkole Podstawowej nr 5 w Redzie** uczniowie wzięli udział w pierwszym spotkaniu z żeglarską przygodą w Yacht Clubie Rewa. Zajęcia obejmowały wiedzę teoretyczną i praktyczną związaną z żeglarstwem, niezbędną przed wejściem na pokład żaglówki. Szczególną uwagę organizatorzy zajęć poświęcili zasadom bezpieczeństwa na wodzie. Pojęcia takie jak: bajdewind, półwiatr, baksztąg, fordewind oraz manewry: zwroty przez sztag i przez rufę – są już dobrze znane uczniom **Podstawowej Ekologicznej Szkoły Społecznej w Rumi**.

Pięto, szósto i siódmoklasiści ze **Szkoły Podstawowej w Maszewku** (na zdjęciu) uczestniczyli w biwaku, który został zorganizowany w Pucku. Na uczniów czekało tam mnóstwo ciekawych działań. Uczestnicy zajęć zdobyli wiedzę na temat bezpieczeństwa na wodzie, funkcji poszczególnych członków załogi, zasad prowadzenia jachtu pod żaglami (wyprzedzania oraz wykonywania podstawowych manewrów). Mogli w sposób praktyczny doskonalić swoje żeglarskie umiejętności. Grupa uczniów **Szkoły Podstawowej im. Polskich Olimpijczyków w Kwakowie** wzię-

ła udział w zajęciach żeglarskich, podczas których uczestnicy poznawali podstawy żeglowania. Chętni uczniowie klas II-VI uczestniczyli również w zajęciach projektowych z nawigacji.

Zajęcia prowadzone metodą projektu edukacyjnego

We wszystkich placówkach odbywały się zajęcia dodatkowe dla uczniów, prowadzone metodą projektu edukacyjnego i kształtujące kompetencje kluczowe poprzez edukację morską. Poniżej prezentujemy kilka przykładów takich właśnie spotkań projektowych z edukacją morską.

Liczne zajęcia dodatkowe prowadzone w ramach *Pomorskich Żagli Wiedzy* metodą projektu edukacyjnego, dały uczniom możliwość kształtowania kompetencji kluczowych w odmiennej niż praca na lekcji – interdyscyplinarnej formie. W **Szkole Podstawowej nr 6 w Malborku** szóstoklasiści na zajęciach projektowych rozwiązywali zadania matematyczne. Obliczali zasolenie mórz, powierzchnię żagli, czas w którym do jednostki pływającej dochodzi sygnał z latarni morskiej, zamieniali procent na liczbę, aby policzyć skład załogi statku. Na osi liczbowej zaznaczali elementy dna morskiego oraz elementy, które znajdują się nad powierzchnią wody. Podczas zajęć doradztwa zawodowego w ramach projektu *Pomorskie Żagle Wiedzy*, uczniowie klas 6. grali w gry o tematyce morskiej: *memory*, *dobble*, *pomysłówka*, *czarny Piotruś* oraz *bystre oczko*. Zabawy edukacyjne pozwoliły graczom utrwalić nazwy zawodów oraz pojęcia związane z branżą morską i żeglarską.

W **Szkole Podstawowej nr 5 w Redzie** uczniowie z dużym zaangażowaniem uczyli się wiązać liny. Wytrwale ćwiczyli węzły żeglarskie, które potem wykorzystali do wykonania nietypowej pracy plastycznej. Poznali również historię powstania latarni morskiej podczas wirtualnej wędrówki szlakiem polskich latarni. Zaprojektowali, a potem wykonali własne latarnie z papieru. Dowiedzieli się także, co to jest mapa morska, jakie zawiera informacje, co oznaczają niektóre symbole, w jaki sposób się ją czyta. Podczas zajęć

szukali m.in. wraków na określonych głębokościach, wskazywali miejsca, gdzie przebiega kabel podwodny czy morska autostrada. Wskazywali również latarnie morskie i odczytywali na ile mil morskich świecą. Próbowali nawet odczytać z mapy wskazaną pozycję, posługując się przerośniętym nawigacyjnym i wiedzą na temat takich pojęć jak: długość i szerokość geograficzna.

W Szkole Podstawowej w Bierkowie uczniowie podczas zajęć skutniczych prowadzonych metodą projektu edukacyjnego, realizowanych pod patronatem Fundacji Dziedzictwa Morskiego, budowali łódź żaglową, a swoją pracą pochwalili się społeczności szkolonej podczas Morskiego Pikniku Edukacyjnego zorganizowanego w Dniu Dziecka. Przeprowadzono też konkurs na nazwę dla żagłówek, której nadano imię *Bierkowianka*. Podczas wakacji żagłówek ta została zwodowana na pobliskim akwenie.

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 9 w Słupsku wzięli udział w zajęciach z edukacji morskiej w ramach projektu *Pomorskie Żagle Wiedzy – Rejs po wiedzę*, które odbyły się w Słowińskiej Grupie Rybackiej w Uście Przewłocze. Podczas spotkania uczestnicy projektu poznali różnorodności flory i fauny Bałtyku oraz zagadnienia dotyczące biologii i ochrony środowiska morskiego. Warsztaty, w których dzieci wzięły udział, poświęcone były pracom manualnym i kreatywnym – w ich wyniku powstały piękne i unikatowe żagłówki zbudowane głównie z naturalnych materiałów, które można znaleźć na plaży.

Konkurs projektów uczniowskich

Uczniowie, którzy pod opieką nauczyciela realizowali na zajęciach pozalekcyjnych projekty w zakresie edukacji morskiej i żeglarskiej (w ramach projektów gminnych *PŻW*), mogli zgłosić swoją pracę do Konkursu projektów uczniowskich, zorganizowanego w ramach *Pomorskich Żagli Wiedzy*.

W tegorocznej edycji Konkursu komisja nagrodziła udziałem w jednodniowym rejsie po Zatoce Gdańskiej, ze zwiedzaniem Twierdzy Wisłoujście, następujące projekty uczniowskie:

- I miejsce: Szkoła Podstawowa w Zaleskich; *The magic of the Baltic Sea – komiks w języku angielskim o Morzu Bałtyckim*;
blog: <https://ekobałtyk.blogspot.com/>
- II miejsce: Szkoła Podstawowa w Mikoszewie; *Jeziro Mikoszewskie i jego tajemnica*;
blog: <https://jeziromikoszewskie.blogspot.com/>
- III miejsce: Szkoła Podstawowa w Bierkowie; *W poszukiwaniu ciekawych organizmów żyjących w wodach Bałtyku*;
blog: <https://bierkowoedukacja.blogspot.com/>
- IV miejsce: Szkoła Podstawowa w Mikoszewie; *Zagraj w Pomorskie Żagle Wiedzy – oferta turystyczna Gminy Stegna. Jak jest a jak może być – Monopoly – Gmina Stegna*;
blog: <https://pzwmonopoly.blogspot.com/>
- V miejsce: Szkoła Podstawowa w Sztumie; *Co warto zobaczyć nad Morzem Bałtyckim*;
blog: <https://ciekawymbałtyk.blogspot.com/>
- VI miejsce: Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie; *Szlakami morskich latarni*;
blog: <https://latarnicyzpomorza.blogspot.com/>
- VII miejsce ex aequo: Szkoła Podstawowa w Tujsku; *Skarby Żuław i Mierzei Wiślanej – unika-towość regionu i zasób w wodnych*; blog: <https://klasa4pzw.blogspot.com/>
Szkoła Podstawowa w Tujsku; *Namaluję, wyrumuję... piękno Żuław pokazuję: plaże, mosty*;
blog: <https://maliwielcyartyscitujsk.blogspot.com/>

Pikniki edukacyjno-żeglarskie

W ramach projektu *Pomorskie Żagle Wiedzy – Rejs po wiedzę* SP 9 w Słupsku zorganizowała piknik naukowo-żeglarski. Wzięli w nim udział uczniowie z 9 szkół ze Słupska, gminy Słupsk i gminy Kobylnica. Żeglowanie na łódkach typu *Optymist*, kajakarstwo, ochrona przyrody, ratownictwo wodne, pierwsza pomoc przedmedyczna, wędkowanie, lego robotyka – jednostki pływające zdalnie sterowane, prace bosmańskie, żeglarskie zabawy i gry edukacyjne oraz na-

wigacja, to tylko niektóre z atrakcji tego wydarzenia. Taki interdyscyplinarny sposób rozwijania kompetencji kluczowych uczniów i nauczycieli poprzez edukację morską i żeglarską dał wszystkim uczestnikom wiele satysfakcji i inspirował do dalszych działań w zakresie wdrażania edukacji morskiej w placówkach biorących udział w projekcie.

Piknik Żeglarski nad Jeziorem Obłęskim w ramach projektu *Stery w dłoń – żeglujemy po wiedzę w gminie Kępicze* zorganizowała Szkoła Podstawowa w Warcinie. Młodzi żeglarze uczestniczyli w grze terenowej polegającej na wykonywaniu kolejnych zadań – wspólnie budowali szalasy, strzelali z własnoręcznie wykonanego łuku, przygotowali totem, robili łódki z papieru ucząc się nawzajem i współpracowali przy odczytywaniu zakodowanych alfabetem Morse’a fragmentów szant.

Wycieczki edukacyjne

Uczniowie uczestniczący w projektach realizowanych w ramach *Pomorskich Żagli Wiedzy* brali również udział w licznych wycieczkach edukacyjnych. Najpopularniejsze kierunki eskapad to: Gdańsk, Gdynia, Sea Park w Sarbsku. Uczniowie **Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Choczewie** (na zdjęciu) zwiedzili Gdańsk, a tam m.in. uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych na Sołdku. Dzieci ze **Szkoły Podstawowej w Sierakowicach** dodatkowo udały się na Westerplatte i do gdyńskiego Centrum Nauki Eksperyment. Piąto i siódmoklasiści ze SP9 w Słupsku uczestniczyli w wycieczce do Gdyni. Zwiedzili Muzeum Marynarki Wojennej. Duże

wrażenie zrobił na nich zabytkowy okręt ORP „Błyskawica” oraz Akwarium Gdyńskie. Odwiedzili również Sea Park w Sarbsku, gdzie uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych i pokazie karmienia fok.

Spotkania z ludźmi morza

Interesującą formą zajęć projektowych były też organizowane w szkołach spotkania z ludźmi morza. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Malborku (na zdjęciu) odwiedził człowiek posiadający wielką pasję, Dominik Buksak, młody żeglarz Kadry Narodowej. Sportowiec ma na swoim koncie liczne sukcesy, między innymi osiemnaście medali Mistrzostw Polski, 4. miejsce na Mistrzostwach Europy. Podczas spotkania opowiadał o swoim niezwykłym hobby, którym zainteresował się w wieku siedmiu lat. Jak powiedział, zachęcając uczniów do tego sportu: „Przygoda z żeglarstwem trwa do dziś i będzie trwała nadal, bo nie wyobrażam sobie życia bez żeglarstwa”. Dominik Buksak odwiedził też Szkołę Podstawową nr 6 w Malborku.

W Szkole Podstawowej w Sierakowicach odbyła się seria spotkań z wielokrotnym Mistrzem Polski w Żeglarstwie, medalistą Mistrzostw Europy, czwartym zawodnikiem Mistrzostw Świata i członkiem aktualnej załogi jachtu I LOVE POLAND – Igorem Tarasiukiem. Zajęcia dotyczyły wykorzystania jezior, rzek morza w planowaniu swojej przyszłości zawodowej, a także żeglarskiej pasji i kariery sportowej zawodnika.

Wiele szkół realizujących projekty gminne w ramach *Pomorskich Żagli Wiedzy* to placówki uczestniczące w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej.

Zapraszamy do śledzenia fanpage obu przedsięwzięć na Facebooku: Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej, Pomorskich Żagli Wiedzy oraz na PPEM na stronie Pomorskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Kamila Kargulewicz

Starszy specjalista, Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Iwona Poźniak

Konsultant ds. edukacji morskiej i projektów edukacyjnych w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Źródło zdjęć: FanPage PPEM